

1 сентябрь — Ўзбекистон Республикасининг Мустақиллик куни

ЖАҲОН САРВАРИ БЎЛ, ЮРТИМ, ЎЗБЕГИМ!

ТИЛАК

ЎЗБЕКИСТОН МУСТАҚИЛЛИГИНИНГ БИР ЙИЛЛИГИГА

Қулади яна бир қонли истибод,
Синди оҳанглари ёқимли кишан.
Бир юз ўттиз йиллик гул кунлар барбод,
Эмаклашга тушган боладир Ватан.
Кўнгил қудурига тўй қил, укажон.
Юртга эгалликни ўй қил, укажон!

Менинг тасаввурим, ашқи-дардим гўр,
Тасаввуфим куйган тап-тақир дала.
Гўрўглини туққан тариқатим гўр,
Оғзига тутқазилган захар — коммуна.
Боғлар оралади иймон, укажон,
Менинг толеим де, уйғон, укажон!

Дунёга дунё берган пистоқи тупроқ,
Бор-будини шилди ўрис хўжалар.
Одили қонхўр чиқди, қонхўри оппоқ
Москов қозонида сугдий жўжалар...
Шашмақомда воҳид, янгра, укажон
Англаганлар шаҳид... англа, укажон!

Қатқалоқ пайкалларда ёй қомат чечак,
Зеҳни гулга кирган моҳчеҳра сингил.
Ҳилпираб тушларингга чорлади, демак,
Момонгнинг рўмолини соғинган кокил.
Хазин хасратларини улоқтир қирга,
Ҳаё-озодликдир ўзбек қизига.

Чўлпон нолалари бўлди ижобат,
Армон қучоғида лолали адир.
Тегрангга айланади руҳи саодат,
Тўмарис, Моҳлар ойим ялови-қадр.
Уларга топинмасанг истиқлол чақа,
Истиқбол йўқ бир нарса, шоирлар бақа.

Оғаннинг билгани шу, билмагани кўп...
Олдда ҳали қанча тилсим, савдолар...
Кўзлари нигорон юрт, турибди кутиб,
Манглайи ярқироқлик тилаб худодан.
Югур, қадамларинг дунёга салом
Хайқир, ҳайқиринги энг шаффоф калом.

Яна бир неча кундан кейин юртимизда катта тўй. Тасаввур қиялсизми, болалар, бу шодиенанинг нечоғлик азиз ва ширин ўтажагини, кўнгиллар олам-олам қувонча тўлажагини. Негаки, бугун Ўзбекистон — озод, негаки, бугун Ўзбекистон — мустақил, негаки, бугун Ўзбекистон — тенглар ичида тенг мамлакат.

Шундай деймизу еқа ушлаб: "Ҳайрият, қон тўкилмади", дея оҳиста пичирлаймиз, шукрлар қиламиз... Бироқ, минг афсус, бу қон тўкилган эди. Ушанда, ўрислар зўрлик билан юртимизни босиб олишганда, ўзбек ватанпарварларининг қутлуғ қони тош кўчаларда қотган эди... Келинг, мактаб парталаридан туриб, уларнинг руҳини шод этайлик, улардан абадул-абад рози бўлайлик.

Шу онда беҳштер тарихнинг ўша мудҳиш воқеалари билан боғлиқ бир нарса едга тушади. Агар эсласангиз, болалар, газетамизнинг 1989 йил 5 сентябрь сонида "Ўрта Осиё забт этилганми?" сарлавҳаси остида суҳбат эълон қилинган эди. Уни тарихчи олим Мажид ака Ҳасанов билан газетамизнинг ўша пайтдаги муҳаррири Абдусaid ака Кўчимов олиб боришганди. Ўрта Осиенинг чор Россияси томонидан босиб олиниши, ўрис зобитларининг қонли жиноятлари мусоҳабанинг асосий мавзуси эди.

Албатта, бу суҳбатдан кейинги "ҳангома"лардан сизнинг хабарингиз йўқ. Катталар эса бунини яхши билишди. Ушанда бир неча кундан кейин "Правда" газетасида "Мурғак қалбларга" (В. Артеменко, О. Каипбергенов) номли мақола эълон

қилинди. Чунки Ўрта Осиенинг чор Россияси томонидан босиб олинганлигини сиз — болаларга рўй-рост айтганимиз "оға"ларимизга еқмаган эди. Улар таъкидлашча, еўе ҳали ўз яқунларини топмаган бу илмий, тарихий ҳулосаларни болалар ҳукмига ҳавола этиш нотўғри бўлган. Шунингдек, газетамизга езган бир ўқувчининг тил ҳақидаги хати болалар ўртасида миллатчилик туйғуларини уйғотади, деб талқин қилишади...

Хуллас, шу тариқа "отахон" "Правда" "Ленин учқунининг" "қулоғини чўзиб кўймоқчи" бўлди. "Катталарнинг ишига аралашма" деб огоҳлатирган эди...

Биз эса ўшанда ўз фикримизда қолдик, юртимиздаги кенг жамоатчилик ҳам газетамизни қўллаб-қувватлади.

Мана, ўша замонлар ҳам ўтиб, Ўзбекистон мустақиллигининг бир йиллигини қаршилаб турибмиз. Энди ҳеч ким ҳақ гапимиз учун оғзимизга урмайди, елкамизни қисмаймиз. Топганимиз — ҳалол ва ўзимизники.

Мустақил давлатда яшаётганимиз ҳар биримизнинг зиммамизга катта масъулият юклайди. Мавжуд ижтимоий-иқтисодий қийинчиликларни сабот билан енгиб, янги-янги ўқиш, ишлаш ва яшаш кўникмаларини тезроқ ўзлаштирсакгина юксак фан ва маданият чўққиларига эришамиз, жаҳон сарварлари бизга ўз эшигини очаверади.

Зеро, ҳаммамизнинг ҳам ниятимиз бир: жаҳон сарвари бўл, юртим, ўзбегим!

А. БЕРДИМУРОДОВ.

Вафо ФАЙЗУЛЛО.

Мустақил гуё-ҳазонсиз бағор, Бир мустаббар хелатсаги бор!

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони ЎЗБЕКИСТОН ЎҚУВ ЮРТЛАРИДА ҲАР ЙИЛИ 1 СЕНТЯБРДА «МУСТАҚИЛЛИК КУНИ»НИ ЎТКАЗИШ ТЎҒРИСИДА

Давлатимиз тарихида янги саҳифа очган Ўзбекистон Республикасининг Мустақиллик куни байрам қилиниши муносабати билан ва унинг ёшларни маънавий камол топтиришда жуда катта тарбиявий аҳамиятга эга эканини назарда тутиб, ўқув юртлари жамоаларининг истақларини ҳисобга олиб:

1. Ҳар йили 1 сентябрда барча мактабларда, хунар-техника билим юртларида, ўрта махсус ва олий ўқув юртларида "Мустақиллик куни" мавзусида махсус машғулотлар, дарслар, маърузалар, тантанали йиғилишлар ва учрашувлар ўтказилсин.

2. Қарамоғида ўқув юртлари бўлган вазирликлар ва идоралар, ҳокимликлар:

— турли шакллардаги, ижодий изланиш ва байрам вазияти руҳидаги машғулотлар ва тадбирларни ўтказишга оид зарур ташкилий чораларни кўрсинлар;

— Ўзбекистон ҳаётининг барча соҳаларида рўй бераётган туб ўзгаришлардан ўқувчилар ва талабалар кенг хабардор қилинишини таъминласинлар, унинг эркин ва демократик ривожланиш истиқболларини очиб бериб, ёшларни юксак ватанпарварлик ва Ватанга садоқат руҳида тарбияласинлар;

— ўқув юртларида Мустақиллик кунини байрам қилишда ёшларнинг ижодий қобилиятларини очишга кўмаклашувчи ҳамда бир хиллик ва расмиятчиликни истисно этувчи турли танловлар, ижодий

беллашувлар, оммавий спорт мусобақалари, кўриклар, бадий жамоаларнинг томошалари ва бошқа тадбирлар ўтказсинлар.

3. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликлари ўқув юртларида Мустақиллик кунига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш чоғида республика оқсоқоллари, депутатлар, фан, маданият ва санъат арбобларини, ижодий ва бошқа жамоат ташкилотларининг вакилларини, корхоналар ва муассасаларнинг раҳбарларини қатнашишга кенг жалб этсинлар.

Ўзбекистон Республикасининг
Президенти
И. КАРИМОВ.
Тошкент шаҳри, 1992 йил 22
август.

Гулнорани яратган эгам забондан сиккан. Ака-опаларининг етти мучали соғ, биргина Гулнора оилада шундай туғилган. У кўз ўнгимизда улгайарди. Маҳалладаги болалар бирор ўйин ўйнасалар, "хей, соков, сен нари тур, ўйинни бузясан" дея турткилашарди. Шундай пайтларда жажжи кизалоқнинг елкасини қисганча ўзини четга олишини кўриб, ўзимни босиб туролмасдим. Кизчани ҳатто туғишган ака-сингиллари ҳам мазах қилишарди. Онаизорининг эса юраги тилка-пора: "Гулнорам ўз уйга, жигарларига бегонадек. Бошқа фарзандларимдан кўра шу кизимга меҳрим бўлакча, кемтик кўнглини кўтаришга тиришаман. Уни забонсиз қилиб яратган эгамдан, кизимга соғлик тилаб

этироз билдирганлиги фикримизнинг далилидир. Муҳаммад ҳам айнан шу мактабни тамомлаган. Иқтидори, кизикиши, тиришқоқлиги билан бошқалардан ажралиб турадиган бу бола кейинчалик П. Беньков номидаги Республика рассомчилик билим юртига кириб, ўқишни давом эттирган. Бу маскандан учирма бўлиб, ҳаётда ўз муносиб ўринларини топиб кетаётган, Тошкент Политехника олийгоҳида, Тошкент, Чирчик кишлоқ хўжалиги машинасозлари заводларида меҳнат қилаётган, энг муҳими-дардларига шифо топиб кетаётган ешлар қанчадан-қанча. Шогирдларига меҳр билан термула туриб, устозлари беихтиёр уларнинг бу даргоҳга дастлабки келган онларини хотирлашади.

Уни ҳамма болалар турткилашади. Оилада ҳам, маҳаллада ҳам шундай. Чунки у...

чарчамайман. Бошқа фарзандларимдан ҳам унга нисбатан хушмуомала бўлишларини талаб қиламан. Лекин бунга эриша олмаяман. Улар билан доимо бирга бўлолмайман-ку, ахир. Барибир ажратиб, елгизлатиб қўйишади. Маҳалламиздаги болалардан ранжиб кирса, биргалишиб йиғлайман. Шундан бўлса керак, Гулнорамнинг кулганини кўрмайман. Доимо ўйчан, ғамгин.

Кейинчалик кизимни заиф эшитувчилар махсус мактаб-интернатига ўқишга бердим. Илк бор кизимнинг кулганини, қувнаганини шу мактабда ўзи каби тенгдошлари даврасида кўрдим. Қизимнинг айтишича, у ўзини ўша ерда эркин, бахтиёр хис қиларкан. Бу сўзларни эшитиш мен учун қанчалар оғирлигини билсангиз эди...

Заиф эшитувчи болалар махсус мактаб-интернати. Бу мактаб 1990 йилда 102-мактабдан ажратилиб, ўзбек тилида ўқитиш ташкил қилинган. Бу мактабга оддий мактаблардан фаркли ўларок, болалар 5 ёшдан, мактаб қошидаги боғчаларга қабул қилинар экан.

— Оилада 10 нафар фарзанддан биттасининг қандайдир заиф томони бўлса, — дея фикр юртади мактаб директори Саидахмад ака Обидов, — оила аъзоларининг шу болага меҳри бўлакча бўлади. Натижада бола "подшо"дек бўлиб улгайди. Бу ерга келгандан кейин ҳам уйдаги шароитни, унга бўлган "бўлакча" муомалани кўмсайди. Болаларга бириктирилган тарбиячиларимизнинг вазифалари уларни кўп қаторига қўйиш, бу ерда ҳамма баробар эканлигини тушунтиришдан иборат...

Бир-бирига қарама-қарши фикрлар. Гулноранинг онаси кизининг ўз уйда ўзига нисбатан меҳрни хис қила олмаётганлигидан, ўзини мактабдагидек эркин тута олмастидан зорланса, Саидахмад ака сингари устозлари болаларга уйларидагидек меҳр бера билишга тиришишади. Нима бўлганда ҳам уларнинг кўнглилари кемтик. Муҳаммад исмли боланинг "Нима сабабдан мен бундай туғилганман? Сиз кўп ичган бўлсангиз керак-да" дея ўз отасига

Жажжигина кизалоқлар, митти болажонлар. Улар дастлаб боғчаларда тарбияланиб, кейин куйи синфларга қабул қилинган болаларга энг аввало дактор (кўл ҳаракатлари)дан сабоқ берадилар. Касаллик тафсилотлари эса асосан тугма карлик. Бемор болаларнинг айримлари қаттиқ шамоллаш, кизамик, нерв томирларига нотўғри укол қилиб қўйилиши натижасида эшитиш қобилиятини йўқотишган. Бундай қар бўлган ўқувчиларга сабоқлар лабдан ўқитилар экан. Тажрибали шифокорлар уларнинг нутқини ривожлантириш, эшитиш қобилиятларини яхшилаш борасида тинмай изланишда бўлсалар, "Баҳор" халқ рақс дастасининг раққосаси Олия опа Сағдиева санъатдан сабоқ бериб келади.

Ҳар бир бола ўзига яраша бир олам. Уларнинг кизикишлари, дунёқарашлари, эътиқодлари ҳам турлича. Мактаб ўқувчиларидан 60 нафари номозхон болалар. Уларнинг номоз ўқишлари учун ҳам шароитлар яратилганлиги кишини қувонтиради.

Айни кунларда мактаб ҳовлисида ишлар кизгин. Синф хоналари, ётоқхоналар тўлик таъмирланган. Ўқувчиларнинг ўз қўллари билан ясаган буюмлари, чизган суратлари жамланиб, кўргазма, маълум маънода ўқувчиларнинг келишларига совға, ҳозирланаяпти. Мактаб боғидаги янги ўтказилган ниҳоллар нишонлаган. Соя-салқин йўлакчаларда ўриндиқлар ўрнатилиб, болаларнинг дам олишлари учун барча қулайликлар ҳозирланмоқда.

Олис сафардан қайтаётган фарзандини ота-она қанчалик илҳақ кутса, янги ўқув йилининг бошланишини, ўқувчиларнинг бағирларига қайтишини меҳрибон устозлари шунчалик интизорлик билан кутишмоқда. Чунки, Гулноралар, Муҳаммадлар уларга ҳам сабоқ, ҳам шифо бераётган меҳридарё устозлари учун ҳам ардоқлидирлар.

Феруза ЖАЛИЛОВА.
Тошкент шаҳри.

Таътил хабарлари

ЧОТҚОЛ тоғ тизмалари этагида жойлашган "Шодлик" оромгоҳи бу йил ҳам болалар билан гавжум бўлди. Иккинчи мавсумда бу ерда 125 нафар ўғил-қиз марокли дам олишди. Кенг спорт майдончалари, озода ётоқхоналар, кинозал уларнинг хизматида бўлди. Болалар тоғ ён бағирларига саёҳатга чиқдилар, бир неча корхона ва муассасаларда бўлиб, у ердаги иш жараёнлари билан танишдилар, маданият ва истироҳат боғида сайр қилдилар. Уларнинг кўнглидагидек дам олишлари учун Наманган қурилиш-таъмирлаш трести раҳбарлари бор имкониятларни ишга солдилар.

Т. СУЛАЙМОНОВ.
Наманган вилояти,
Косонғой тумани.

ЁЗ ДАВОМИДА Навоий номидаги давлат хўжалигининг Ф. У. Мусин номидаги кашшофлар оромгоҳида тўрттадан отрядлар фаолият кўрсатди. Бош етакчи С. Ўзбекхўжаев, етакчилар Б. Умиров, З. Эргашева, С. Қахрамонова, Ж. Хазаров каби тарбиячилар бошчилигида отрядларга бирлашиб дам олаётган болалар турли тўғарақларда шугулланишди. Спорт мусобақаларини ўтказишди. Оромгоҳда маҳаллий шароитга мослаб кун тартиби ишлаб чиқилди. У дам олувчиларга ҳам маъқул бўлди. Унга кўра болалар кундуз кунлари турли

машгулотлар ўтказишди, чўмилишди, дам олишди. Кечки пайтлар ҳам зерикарли ўтмади, оромгоҳдаги видеомангитафон орқали улар мультфильмлар, кинофильмлар томоша қилишди, концертлар тайёрлаб, намоён этишди.

Ў. СИДИКОВ.
Қашқадарё вилояти,
Ульянов тумани.

БУ ЙИЛ "Қуёшча" оромгоҳида янгиликлар кўп бўлди: оромгоҳ ўртасига янги сирпанчиклар ўрнатилибди, тушликка чақириб учун мусиқа янгради, аввалгидан фаркли ҳамма мажбурий кун тартибига бўйсинмади.

— Олдинги йилларда оромгоҳларда ўтказилган тадбирлар ёки мусобақалар Москвада тайёрланган методик қўлланмалар асосида ташкил этиларди, — дейди оромгоҳ бошлиғи Жўрабой ака Мирзаолимов. — Бу йил улардан воз кечдик. Таникли ўзбек ёзувчиларининг сахна ва бошқа асарларидан фойдаланиб, бадий кечалар, сахнали чиқишлар ташкил эдик. Дам олувчиларни ҳам мажбурийликдан халос этиб, эмин-эркин ҳаракат қилишларига йўл қўйиб бердик.

Андижон давлат банкига қаршли "Қуёшча" оромгоҳида дам олган 300 га яқин болаларга бу ўзгаришлар маъқул келди ва улар мириқиб дам олдилар.

Ҳ. РУСТАМОВ,
Андижон вилояти.

СПОРТ

ДАЪВОГАРЛАР

Шундай гап бор: Пеле (Эдсон Арантес ду Насименту) ҳам бўшаган консерва қутиларини тегиб юриб, "машҳур футболчи" даражасига кўтарилган экан. Бу гапда қанчалик ҳақиқат борлигини билмади-у, бироқ бизнинг кунларимиз ҳам шу тахлитда ўтмоқда — фақат бўшаган консерва қутиларини эмас, балки копток ҳам суришиб. Анча вақтки, мен ҳам Тоҳир ака Нормаматов тренерлик қилаётган "Ёш футболчилар" терма командасига аъзман. Командамизнинг футбол билан шугулланиши учун барча имкониятлар мавжуд: стадион, чўмилиш ҳавзаси, копток...

— Биринчи ва сўнги сўзим, — деб ҳар вақт бир гапни таъкидлайди Тоҳир ака, — ўйинда ўзингни Пеледек, Марадонаю Платинидек тасаввур эт. Ўз хатоларингни ёдда сақлаб қол ва яна қайтармасликка ҳаракат қил.

Биз шундай қиламиз, майдонда ёшгина футболчилар эмас, балки пелелар, марадоналар ўйнаяпти, деймиз ва "машҳур футболчи" бўлишга даъво қиламиз.

Зокир БОЗОРОВ.
Сурхондарё вилояти,
Ленин йўли тумани.

ЧИЛЛАК ўЙИНИ.

Абдували МУҲСИМОВ туширган сурат.

